

**KLÍČ K VYBRANÝM CVIČENÍM
Z UČEBNICE**

ZEMĚPIS 8

ČESKÁ REPUBLIKA

1. Charakterizujte zeměpisnou polohu České republiky.

Řešení: Česká republika patří do regionu střední Evropa. Přírozenou státní hranici tvoří okrajová pohoří, dolní tok řeky Moravy, a Dyje. Prochází jí 50° rovnoběžka severní šířky a 15° poledník východní délky.

2. a) Seřadte sousední státy podle délky státních hranic.

Řešení: Od nejdější po nejkratší – Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko.

b) Seřadte je podle velikosti území a počtu obyvatel.

Řešení: Od největší rozlohy po nejmenší – Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko. Podle počtu obyvatel stejné pořadí.

c) Srovnajte tyto údaje s Českou republikou.

Řešení: Česká republika je menší než Německo, Polsko a Rakousko, a větší než Slovensko. Podle počtu obyvatel je třetí nejlidnatější po Německu a Polsku.

3. Vysvětlete pojem tranzitní země. Řekněte, jaké má tranzitní poloha výhody a nevýhody.

Řešení: Tranzitní země je taková země, přes kterou prochází důležité komunikační a dopravní cesty z východních zemí do zemí cílových. Výhodou mohou být příjmy země např. z dálničních známek, nevýhodou naopak větší rušnost dopravy a rostoucí riziko dopravních zácp.

4. Vypočítejte hustotu zalidnění ČR. Srovnajte ji s Belgií, Německem, Slovenskem a Ruskem.

Řešení: Hustota zalidnění Česka je cca 131 obyv./km. Hustota zalidnění v Belgii (365 obyv./km) a Německu (230 obyv./km) je vyšší, zatímco na Slovensku (110 obyv./km) a v Rusku (8 obyv./km) je menší.

1. Zopakujte si, kde ležela pravlast Slovanů.

Řešení: Mezi řekami Dněpr a Visla.

2. Kdy vznikl český stát? Který rod mu zpočátku vládl?

Řešení: V 10. století, Přemyslovci.

3. Co byla Zlatá bula sicilská? Který panovník ji získal? Ve kterém roce vymřel královský rod Přemyslovců?

Řešení: Ustanovení o dědičnosti královského titulu, získal ji Přemysl Otakar I. Přemyslovci vymřeli po meči v roce 1306.

4. Který rod nastoupil po Přemyslovcích na český trůn? Které významné stavby vznikly za vlády Karla IV.?

Řešení: Lucemburkové, Karlův most, Karlova univerzita.

5. Ve kterém roce vymřel vládnoucí rod Jagellonců?

Řešení: 1526.

1. Vymezte období tzv. první republiky.

Řešení: 1918–1938.

2. Jak se jmenoval první prezident Československé republiky a jak první prezident České republiky?

Řešení: Tomáš Garrigue Masaryk, Václav Havel.

1. Které dvě hlavní horopisné soustavy tvoří povrch České republiky? Co je jejich pomyslnou hranicí?

Řešení: Český masiv a Západní Karpaty. Pomyslnou hranici tvoří spojnice měst Znojmo – Brno – Vyškov – Přerov – Ostrava.

2. Kde se nachází nejvyšší a kde nejnižší bod České republiky? Kolik metrů činí výškový rozdíl mezi nimi?

Řešení: Nejvyšší bod se nachází v Krkonoších (vrchol Sněžka, 1 603 m n. m.), nejnižší na Labi u obce Hřensko (115 m n. m.). Výškový rozdíl činí 1 488 metrů.

3. Vyjmenujte hlavní horopisné celky našeho státu a ke každému z nich uveďte alespoň tři pohoří nebo nížiny.

Řešení: Česká vysočina – např. Třeboňská pánev, Česká tabule, Krkonoše; Západní Karpaty – např. Moravsko-slezské Beskydy, Javorníky a Dyjsko-svratecký úval.

str. 12

1. Vysvětlete, jaký je rozdíl mezi podnebím a počasím.

Řešení: Podnebí je dlouhodobý stav počasí. Počasí je stav ovzduší na určitém místě v určitý čas.

3. Který oceán ovlivňuje podnebí ve střední Evropě?

Řešení: Atlantský oceán.

4. Co je příčinou střídání ročních období?

Řešení: Sklon zemské osy.

str. 13

Vysvětlete nebo zjistěte, co je inverze. Kdy a kde se s ní můžeme setkat?

Řešení: Meteorologický jev, kdy teplota vzduchu v některé vrstvě dolní atmosféry s nadmořskou výškou neklesá, ale stoupá. Dochází k němu hlavně v zimě, v údolích.

1. Vyjmenujte hlavní faktory, které ovlivňují podnebí v České republice.

Řešení: Zeměpisná poloha, nadmořská výška.

str. 14

1. Proč bývá území České republiky označováno jako „střecha Evropy“?

Řešení: Protože z našeho území odtéká voda do tří různých moří.

str. 18

2. Zjistěte, která přehradní nádrž na území České republiky je největší.

Řešení: Orlick.

1. Jaké jsou hlavní rybníkářské oblasti v ČR? Jmenujte naše největší rybníky a ukažte je na mapě.

Řešení: Jižní Čechy (Rožmberk, Bezdrev, Horusický rybník), Českomoravská vrchovina (Velké Dářko).

2. Která naše řeka má na svém toku velký počet přehrad a jak se tato soustava nádrží jmenuje?

Řešení: Vltava, Vltavská kaskáda.

3. Co jsou minerální vody a jak se využívají?

Řešení: Vody se zvýšeným obsahem minerálů a solí, k léčebným účinkům.

4. Kdo je hlavním znečišťovatelem podzemních vod?

Řešení: Člověk.

str. 19

1. Vysvětlete, proč jsou právě černozem a hnědozem nejvhodnější pro zemědělství.

Řešení: Protože mají silnou vrstvu humusu.

2. Pomocí mapky popište, kde se v České republice vyskytují jednotlivé půdní typy.

Řešení: Černozem se vyskytuje hlavně v nížinách na jižní Moravě a ve středních Čechách, podzol v horských oblastech podél českých hranic. Zbytek území tvoří hnědozem a hnědá lesní půda.

3. Porovnejte mapy půdních typů a podnebných oblastí České republiky. Závěr pozorování vysvětlete.

Řešení: V teplých, nížinných oblastech se nacházejí spíše černozemě a hnědozemě, zatímco v mírně teplých oblastech spíše hnědá lesní půda. V chladných oblastech s vyšší nadmořskou výškou převažuje podzol.

1. Vysvětlete, jaký je rozdíl mezi půdním druhem a půdním typem.

Řešení: Půdní typy rozlišujeme podle půdního profilu (řezu půdou), zatímco půdní druhy podle velikosti zrn.

2. Který půdní typ je nejúrodnější? Které dva půdní typy jsou v České republice nejrozšířenější?

Řešení: Nejúrodnější jsou černozemě, nejrozšířenější jsou u nás hnědé lesní půdy, poté hnědozemě.

str. 20

K jakému společenstvu se váže úvodní text?

Řešení: Les.

1. Vysvětlete nebo zjistěte, čím se zabývá ekologie.

Řešení: Ekologie se zabývá vztahy mezi organizmy a jejich prostředím.

2. Připomeňte si, které přírodní krajiny se nacházejí v Evropě a ve které krajině leží převážná část území České republiky.

Řešení: V České republice převažuje krajina smíšených a listnatých lesů.

str. 22

1. Jmenujte základní podmínky života na Zemi.

Řešení: Voda, vzduch, světlo a teplo, živiny.

2. Co nejvíce ovlivňuje skladbu lesů? Jaké základní funkce plní les? Vysvětlete pojem rozptýlená zeleň.

Řešení: Člověk, přetvářením původní skladby lesů výsadbou smrků. Les plní funkci produkční, ekologickou, ochrannou, hygienickou a rekreační. Rozptýlená zeleň je hustá skupina nebo pás stromů mimo lesní plochy (např. na polích, podél řek atd.)

3. Proč se v oblastech prvních tří vegetačních stupňů vyskytuje les jen velmi vzácně?

Řešení: Nedochovaly se kvůli zemědělské činnosti.

4. Čím jsou lesy v České republice nejvíce ohroženy?

Řešení: Těžbou dřeva, výsadbou smrků a lýkožroutem.

str. 24

1. Co patří mezi hlavní znečišťovatele naší přírody?

Řešení: Chemické továrny, čistírny vod, spalovny odpadů ...

2. Jaký význam má třídění odpadu? Zjistěte, kam se odpad odváží a jak se dále zpracovává.

Řešení: Šetření přírody, odpad se dá znovu využít, díky třídění odpad neskončí na skládce atd.

1. Vyjmenujte naše národní parky.

Řešení: NP České Švýcarsko, Krkonošský NP, NP Podyjí, NP Šumava.

2. Který z našich NP je: a) nejmenší, b) největší, c) nejstarší, d) nejmladší?

Řešení: a) Podyjí, b) Šumava, c) KRNP, d) České Švýcarsko.

str. 25

1. Kolik obyvatel má Česká republika? Které národnosti zde žijí?

Řešení: 10,5 milionu lidí, převážně Češi a Moravané, dále Slováci a další národnostní menšiny.

2. Jak se vypočítá hustota zalidnění?

Řešení: Vydělením počtu obyvatel s rozlohou.

str. 26

2. Zjistěte na internetu nebo v encyklopediích, co znamenají výrazy xenofobie, nacionalismus, rasismus.

Řešení: Xenofobie – nedůvěra, odpor a nepřátelství ke všemu cizímu. Nacionalismus – myšlenková tendence, ideologie a politika zdůrazňující význam národa. Rasismus – teorie a ideologie hierarchizující sociální skupiny podle klíče.

4. Prohlédněte si graf výše a srovnajte, jak se v České republice mění a bude měnit věková struktura obyvatelstva.

Řešení: Narůstá a bude narůstat procentuální podíl obyvatel s věkem nad 65 let.

5. Proč je pro člověka důležitá životospráva? Co víte o škodlivosti alkoholu, kouření a drog?

Řešení: Správná životospráva pomáhá prodloužit život člověka. Alkohol, cigarety a drogy škodí lidskému organizmu a pěstuje se na nich nebezpečná závislost.

1. Proč obyvatelstvo České republiky jako celek stárne? Co je přirozený přírůstek obyvatelstva?

Řešení: Protože se snižuje přirozený přírůstek obyvatelstva. Rozdíl mezi počtem nově narozených osob a počtem zesnulých osob v určitém časovém období (nejčastěji v jednom roce).

str. 27

1. Znáte nějaký skanzen? Pokud ne, vyhledejte informaci na internetu.

Řešení: Největší a nejznámější je Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, dále např. Muzeum lidových staveb v Kouřimi či Hanácké muzeum v přírodě.

2. Jak byste označili sídelní útvar na fotografii?

Řešení: Samota.

2. Zopakujte si z učiva dějepisu, jak zrušení nevolnictví a roboty ovlivnilo růst měst.

Řešení: Po zrušení nevolnictví došlo k masovému přesunu obyvatelstva z vesnic do měst.

3. Jaké jsou příčiny zhoršeného životního prostředí ve městech?

Řešení: Automobilová doprava, továrny, smog,...

1. Co tvoří sídelní strukturu státu? Uveďte základní rozdíly mezi městem a vesnicí.

Řešení: Samoty, vesnice a města, sídelní struktura je propojená sítí silnic a železnic. Vesnice jsou menší sídla s méně službami než města.

2. Kde žije většina obyvatel České republiky? Vysvětlete pojem velkoměsto a světové velkoměsto.

Řešení: Ve městech. Velkoměsta jsou města s počtem obyvatel nad 100 000. Světová velkoměsta jsou města s počtem obyvatel nad 1 000 000 (u nás pouze Praha).

str. 30

1. Uveďte základní druhy výrobků, které se zhotovují ze dřeva.

Řešení: Papír, nábytek, ...

2. Proč má pro lesy velký význam třídění starého papíru?

Řešení: Ušetří se tím dřevu a není pak třeba kácet tolik stromů.

1. Proč jsou v minulosti vysazované monokultury smrku poškozovány silným větrem a proč lépe odolávají přirozené porosty nebo výsadba stromů odpovídající vegetačním stupňům?

Řešení: Protože jsou vysázeny v řadách za sebou, tím pádem hůře zvládají nápor větru – přirozené porosty rostou nahodile. Smrky také nejsou původním druhem pro všechny vegetační stupně, původní druhy jsou tedy daným podmínkám lépe přizpůsobeny.

2. Které závody jsou v lesnatých oblastech?

Řešení: a); b); d).

1. Jak členíme zemědělskou výrobu?

Řešení: Členíme ji na rostlinnou a živočišnou.

2. Jak ovlivňují přírodní podmínky zemědělskou výrobu a vznik zemědělských výrobních typů?

Řešení: Nadmořská výška, půdní druhy a typy, podnebí ...

3. Jaké funkce a jaký význam má les pro člověka a jeho hospodářskou činnost?

Řešení: Les je zdrojem pro dřevozpracující a papírenský průmysl, zároveň plní funkci ekologickou, ochrannou a rekreační.

4. Jaký význam pro vodní režim krajiny mají zalesněná pohoří, kde většina našich řek pramení a má své horní toky?

Řešení: Lepší udržování vody v krajině.

1. Uved'te dělení zemědělské výroby.

Řešení: Zemědělskou výrobu dělíme na rostlinnou a živočišnou.

2. Je Česká republika v těžbě nerostných surovin soběstačná? Jmenujte některé nerostné suroviny, které musíme dovážet.

Řešení: Není, musíme dovážet železnou rudu, barevné a vzácné kovy nebo např. ropu a zemní plyn.

3. Uved'te druhy průmyslu, které se rozvinuly v blízkosti nalezišť nerostných surovin.

Řešení: Keramický a sklářský průmysl, průmysl stavebních hmot, chemický průmysl, energetický průmysl.

1. Proč se na našem území nacházejí tepelné elektrárny?

Řešení: Protože se na našem území nachází významná ložiska uhlí, které se v elektrárnách spaluje.

2. Proč se na území České republiky nenacházejí výkonné vodní, větrné nebo sluneční elektrárny?

Řešení: Kvůli nevhodným přírodním podmínkám.

2. Proč jsou hutní závody situovány v blízkosti ložisek surovin?

Řešení: Protože doprava surovin je nákladná a náročná.

4. Zjistěte na internetu, jak se nazývají závody těžkého strojírenství v Praze, Plzni, Opavě a Přerově.

Řešení: Praha – ČKD Praha, Plzeň – Škoda, Opava – Ostroj, Přerov – PSP.

5. Vysvětlete, jaký je rozdíl mezi železem a ocelí. Proč je důležitý sběr železa a různých kovů?

Řešení: Železo je prvek, ocel slitina. Tepané železo obsahuje méně uhlíku, ocel je měkčí a kujnější. Sběr je důležitý kvůli recyklaci.

1. Které značky automobilů se vyrábějí v TPCA v Ovčárech u Kolína a komu automobilka patří?

Řešení: Toyota, Peugeot, Citroën, patří Toyotě a Groupe PSA.

2. Kde se vyrábějí elektrické vlaky CITY ELEFANT?

Řešení: Ostrava.

2. Zjistěte na internetu, co vyrábí firma Unipetrol.

Řešení: Zpracovává ropu a vyrábí petrochemické produkty – plasty a hnojiva, dále pohonné hmoty.

1. Zopakujte si, kde se v České republice těží kaolin a kde se proto nacházejí keramické závody.

Řešení: Kaolin se těží u Karlových Varů, u Plzně a u Podbořan.

1. Která průmyslová odvětví řadíme do II. sektoru národního hospodářství a kde jsou umístěny průmyslové závody?

Řešení: Energetický a zpracovatelský průmysl, zpracovatelský se dále dělí na: hutní, strojírenský, elektrotechnický, chemický a gumárenský, průmysl stavebních hmot, spotřební a potravinářský. Průmyslové závody se nachází blízko ložisek nerostných surovin.

2. Jaká je propojenost mezi prvním a druhým sektorem národního hospodářství?

Řešení: Druhý hospodářský sektor využívá suroviny z prvního sektoru.

3. Ve kterých městech ČR se nacházejí hutě, železárny a ocelárny, kde jsou chemické závody a kde se vyrábí cement?

Řešení: Hutě, železárny a ocelárny – Ostrava, Třinec, Frýdek-Místek; chemické závody – Litvínov, Kralupy nad Vltavou, Pardubice, Kolín; cement – Mokrý u Brna, Hranice na Moravě, Praha-Radotín.

2. Které dopravní prostředky nejméně poškozují životní prostředí měst?

Řešení: Kolo, koloběžka. V rámci hromadné přepravy mají nižší dopad na životní prostředí trolejbusy a tramvaje.

3. Jaké jsou výhody a nevýhody letecké dopravy?

Řešení: Výhody – rychlost, bezpečnost; nevýhody – dopad na životní prostředí, cena.

3. Kam se dovoláte, použijete-li telefonní čísla 112, 150, 155 a 158?

Řešení: 112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání, 150 – hasiči, 155 – záchranáři, 158 – Policie ČR.

1. Jak je možno objednat zboží přes internet a jak probíhá přeprava zásilky? Jakým způsobem lze uskutečnit platbu?

Řešení: Zboží je možno objednat přes internetové e-shopy a portály, přeprava zásilky probíhá prostřednictvím České pošty, Zásilkovny či jiné firmy specializované na doručování zboží. Platba může být kartou online, převodem z účtu nebo dobírkou při převzetí.

2. Který denní tisk v České republice vychází?

Řešení: Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo atd.

1. Uveďte, co tvoří třetí sektor národního hospodářství.

Řešení: Služby – např. doprava, spoje, zdravotnictví, školství, cestovní ruch.

2. Jmenujte místa v ČR, která nejvíc lákají zahraniční turisty.

Řešení: Praha, Český Krumlov, Kutná Hora, lázně – Karlovy Vary, Mariánské Lázně.

2. Zjistěte, co znamená věta, která je uvedena ve znaku Prahy „Praga caput rei publicae“.

Řešení: Praha – hlava státu.

1. Které kulturní a historické památky se nacházejí v Praze?

Řešení: Pražský hrad, kostel sv. Mikuláše, Chrám sv. Víta, Národní divadlo, Národní muzeum, Karlův most, Staroměstská radnice...

2. Kolik obyvatel v Praze žije?

Řešení: Přibližně 1,3 milionu.

3. Které důležité úřady sídlí v Praze?

Řešení: Prezident, vláda, Senát a Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

1. Podle mapky popište polohu Středočeského kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji sousedí.

Řešení: Středočeský kraj se nachází v centrální části Čech, v západní části republiky. Sousedí s krajem Praha, s Krajem Vysočina, Libereckým krajem, Královéhradeckým krajem, Ústeckým krajem, Pardubickým krajem, Jihočeským krajem a Plzeňským krajem.

2. Po druhé světové válce byly v průběhu let na řece Vltavě vybudovány přehradní nádrže s elektrárnami. Vypište je do sešitu a vysvětlete, jaký mají význam.

Řešení: Lipno I, Lipno II, Orlický, Kamýk, Slapy, Hněvkovice, Štěchovice, Vrané, Kořensko. Využívají ekologicky nezávadného, obnovitelného zdroje (vody) k výrobě elektrické energie.

1. Charakterizujte přírodní podmínky Středočeského kraje a vysvětlete, jak se jejich vliv projevuje na hospodářství.

Řešení: Polabská nížina nacházející se ve Středočeském kraji je jednou z neúrodnějších oblastí ČR, proto je v kraji rozvinuté zemědělství, dále se zde nachází ložiska nerostných surovin – např. vápenec a sklářské písky, proto je v kraji rozvinutý i průmysl stavebních hmot a sklářský průmysl.

2. Které zajímavosti byste ukázali zahraničnímu návštěvníkovi Středočeského kraje?

Řešení: Např. hrad Křivoklát, město Kutná Hora, Karlštejn, nádrž Orlík, ...

1. Podle mapky popište polohu Jihočeského kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji nebo státy sousedí.

Řešení: Jihočeský kraj leží v jižní části Čech. Sousedí s Krajem Vysočina, Středočeským krajem, Plzeňským krajem a státy Německo a Rakousko.

1. Zjistěte na internetu jména rybníkářů, kteří v 16. století založili řadu jihočeských rybníků. Zjistěte také, který rod jejich budování financoval.

Řešení: Mikuláš Ruthard z Malešova, Štěpánek Netolický, Jakub Krčín z Jelčan a Sedčan. Sponzorovali je Rožmberkové a Pernštejnové.

1. Charakterizujte hospodářství Jihočeského kraje.

Řešení: Důležité je rybníkářství a chov ryb, dále potom energetický průmysl díky jaderné elektrárně Temelín a vodní elektrárně Lipno.

2. Které historické památky a zajímavosti byste ukázali zahraničnímu návštěvníkovi Jihočeského kraje?

Řešení: Kraj disponuje spoustou památek – zámky Hluboká nad Vltavou, Český Krumlov, Dačice, dále pak hrady Zvíkov a Rožmberk. Kraj je vyhledávaný vodáky a cyklisty. Lákadlem jsou i vodní nádrže Orlík a Lipno.

1. Podle mapy popište polohu Plzeňského kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji nebo státy sousedí.

Řešení: Plzeňský kraj se nachází v západní části České republiky. Sousedí s Jihočeským krajem, Středočeským krajem, Karlovarským krajem, Ústeckým krajem a dále se státem Německo.

2. Srovnajte rozlohu Černého jezera a rybníka Rožmberk.

Řešení: Černé jezero má plochu 18 ha, zatímco rybník Rožmberk necelých 5 km². Rybník je tedy mnohem větší.

1. V čem spočívá výhoda polohy a dopravní propojenosti Plzeňského kraje, který leží mezi Prahou a Německem?

Řešení: Slouží jako tranzitní kraj mezi Prahou a Německem, je zde dobře vybudovaná dopravní infrastruktura.

1. Charakterizujte hospodářství Plzeňského kraje.

Řešení: Zemědělství není příliš rozšířeno, v kraji je rozvinuté lesní hospodářství díky ložiskům rud, hnědého uhlí a kaolinu taktéž strojírenský a keramický průmysl.

2. Které historické památky a zajímavosti byste ukázali zahraničnímu návštěvníkovi Plzeňského kraje? Proč?

Řešení: Hrad Švihov, zřícenina hradu Rabí, historický střed města Plzeň.

1. Podle mapky popište polohu Karlovarského kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji nebo státy sousedí.

Řešení: Karlovarský kraj se nachází na západním cípu České republiky. Sousedí se státem Německo, dále s Ústeckým krajem a Plzeňským krajem.

1. Vysvětlete, proč jsou mnohé minerální prameny teplé.

Řešení: Z důvodu sopečné činnosti v oblasti.

2. Proč je v Sokolovské pánvi zhoršené životní prostředí a průmyslem pozměněná krajina?

Řešení: Protože zde probíhá povrchová těžba hnědého uhlí.

2. Jaký festival se každoročně pořádá v Karlových Varech?

Řešení: KVIFF – Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary.

1. Které nerostné suroviny se nacházejí na území Karlovarského kraje a jak ovlivnily místní průmysl?

Řešení: Hnědé uhlí, sklářské písky a kaolin – rozvinul se tedy těžební průmysl, keramický a sklářský průmysl.

2. Jak se nazývají sklárny v Karlových Varech? Jaké potravinářské výrobky se zde vyrábějí?

Řešení: Moser. Vyrábí se zde alkoholické nápoje a minerální vody – Becherovka a Mattoni.

3. Které hospodářské odvětví je pro kraj nejdůležitější? Jmenujte významná lázeňská města v kraji.

Řešení: Lázeňství. Mariánské Lázně, Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov.

4. Která místa byste doporučili navštívit zahraničnímu návštěvníkovi Karlovarského kraje?

Řešení: Hrady Loket a Cheb, zámky Bečov a Kynžvart, lázeňská města.

1. Podle mapky v učebnici popište polohu Ústeckého kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji a státy sousedí.

Řešení: Ústecký kraj se nachází na severozápadě republiky. Obklopují ho Karlovarský kraj, Plzeňský kraj, Středočeský kraj, Liberecký kraj a stát Německo.

1. Které řeky se stékají v Ústí nad Labem?

Řešení: Labe a Bílina.

3. Jak se v Ústeckém kraji projevuje propojenost mezi jednotlivými výrobními sektory? K čemu se používá chmel?

Řešení: Produkty vypěstované v zemědělství jsou zpracovávány v potravinářském průmyslu. Chmel se používá k výrobě piva.

4. Čím je historicky významné město Terezín?

Řešení: Nacházela se zde věznice gestapa, někdy je uváděno i jako místo nacistického koncentračního tábora.

1. Které významné nerostné suroviny se nacházejí na území Ústeckého kraje a jaký průmysl je zde zastoupen?

Řešení: Nachází se zde hnědé uhlí, zastoupen je zde průmysl papírenský, chemický, potravinářský a těžký.

2. Která místa byste doporučili navštívit zahraničnímu návštěvníkovi Ústeckého kraje?

Řešení: NP České Švýcarsko, lázně Teplice, zámky Teplice, Duchcov, rotunda sv. Jiří na hoře Říp.

1. Podle mapky v učebnici popište polohu Libereckého kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji a státy sousedí.

Řešení: Liberecký kraj se nachází na severu Čech. Sousedí se státy Německo a Polsko, dále s Královéhradeckým krajem, Středočeským krajem a Ústeckým krajem.

1. Vyhledejte na mapě pohoří ohraničující kraj na severu a zjistěte nadmořské výšky jejich nejvyšších vrcholů.

Řešení: Krkonoše (Sněžka 1 603 m n. m. – nachází se v sousedním Královéhradeckém kraji), Jizerské hory (Smrk 1 124 m n. m.), Lužické hory (Luž, 793 m n. m.)

2. Vyhledejte, kudy krajem prochází hranice úmoří Baltského a Severního moře.

Řešení: Řeka Nisa odvádí vodu do Baltského moře, zbytek území kraje patří do úmoří Severního moře.

str. 55

1. Jak se liší přírodní podmínky Libereckého kraje, cestujeme-li od severní státní hranice z Lázní Libverda na Hrubou Skálu v Českém ráji?

Řešení: Na severu kraje se nachází spíše hornatiny, je zde chladnější podnebí. Na jihu kraje je podnebí příznivější pro zemědělství, reliéf zde má charakter spíše pahorkatin, případně vrchovin.

2. Které nerostné suroviny se nacházejí v Libereckém kraji a který průmysl je v kraji zastoupen?

Řešení: Těží se zde hlavně sklářské písky, proto je zde zastoupen sklářský průmysl.

3. Které zajímavosti Libereckého kraje byste doporučili navštívit?

Řešení: Město Liberec, zříceniny hradů Bezděz a Trosky, zámky Sychrov, Zákupy, Hrubá skála, CHKO Český ráj.

str. 56

1. Podle mapky v učebnici popište polohu Královéhradeckého kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji a státy sousedí.

Řešení: Královéhradecký kraj se nachází v centrální části České republiky na severu. Sousedí s Libereckým, Středočeským a Pardubickým krajem a se státem Polsko.

1. Na mapě vyhledejte přítoky řeky Labe a její pramen. Srovnajte nadmořskou výšku pramenné oblasti řeky s nadmořskou výškou řeky při výtoku z České republiky u Hřenska.

Řešení: Přítoky Labe: Úpa, Metuje, Orlice, Bystřice, Cidlina. Labe pramení v Krkonoších. Pramenná oblast řeky patří k místům s nejvyšší nadmořskou výškou v ČR, zatímco oblast výtoku řeky u Hřenska k místům s nejnižší nadmořskou výškou v ČR.

2. Vyhledejte na mapě řeky Úpu, Metuji, Orlici, Bystřici a Cidlinu. Zjistěte, kam tyto řeky ústí.

Řešení: Všechny uvedené řeky ústí do Labe.

str. 57

1. Zjistěte pomocí mapy a internetu, jak je krajské město Hradec Králové spojeno dopravně s Prahou, Brnem a Olomoucí.

Řešení: S Prahou je Hradec Králové spojen dálnicí D11, s Brnem a Olomoucí rychlostními silnicemi.

1. Která průmyslová odvětví jsou typická pro Královéhradecký kraj?

Řešení: Potravinářský a chemický průmysl, dále textilní a dřevozpracující průmysl.

2. Které zajímavosti byste doporučili návštěvníkovi kraje?

Řešení: Hrad Kost, zámky Opočno a Častolovice, Babiččino údolí, přehrada Rozkoš a ZOO Dvůr Králové.

str. 58

1. Podle mapky v učebnici popište polohu Pardubického kraje. Do sešitu vypište, se kterými kraji a státy sousedí.

Řešení: Pardubický kraj leží v centrální části České republiky. Sousedí s Krajem Vysočina, s Královéhradeckým krajem, Jihomoravským krajem, Olomouckým krajem a se státem Polsko.

1. Vyhledejte na mapě, kudy v Pardubickém kraji procházejí hranice mezi úmořími Baltského, Černého a Severního moře.

Řešení: Hranicí mezi těmito třemi úmořími je vrchol Králický Sněžník.

2. Srovnejte nejvyšší vrchol kraje – Králický Sněžník – s nejvyššími vrcholy Orlických hor, Krkonoš, Jeseníků a Šumavy.

Řešení: Králický Sněžník (1 423 m n. m.) je vyšší než Velká Deštná (1 115 m n. m., Orlické hory) a Plechý (1 378 m n. m., Šumava), a zároveň menší než Sněžka (1 603 m n. m., Krkonoše) a Praděd (1 491 m n. m., Jeseníky).

str. 59

3. Která památka v Litomyšli je zapsána do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO? Čím je známá obec Ležáky?

Řešení: Zámek Litomyšl. Ležáky byly společně s Lidicemi vypáleny nacisty během druhé světové války.

1. Charakterizujte zeměpisnou polohu Pardubického kraje a jeho přírodní podmínky.

Řešení: Pardubický kraj leží v centrální části ČR, na pomezí Čech a Moravy. Více než polovinu kraje zaujímá zemědělská půda, hornatiny jsou zalesněné.

2. Jaké výrobky jsou dodávány na trh z Pardubického kraje?

Řešení: Zemědělské plodiny – obilniny, kukuřice, cukrová řepa, chmel. Dále je kraj známý výrobou perníku. Významný je i automobilový průmysl (autobusy, Iveco) a chemický průmysl (oleje, Paramo).

3. Vysvětlete, proč jsou tepelné elektrárny a chemický průmysl umístěny při řece Labi.

Řešení: Tepelné elektrárny i chemický průmysl ke svému fungování potřebují vodu.

4. Co zajímavého byste zahraničnímu návštěvníkovi doporučili navštívit v Pardubickém kraji?

Řešení: Historické město Litomyšl, zámky Moravská Třebová a Pardubice, skanzen Vysočina atd.

str. 60

2. Co je úmoří a povodí? Kudy v Kraji Vysočina prochází hranice mezi úmořími?

Řešení: Úmoří je oblast, ze které všechna voda odtéká do jednoho moře. Povodí je oblast, ze které veškerá voda odtéká do jedné řeky či jezera. Řeky Sázava a Želivka odvádí vodu do Severního moře, řeky Svatka, Oslava, Jihlava a Dyje odvádí vodu do Černého moře.

str. 61

2. Co láká turisty k návštěvě Kraje Vysočina?

Řešení: V kraji se nachází tři památky UNESCO, v zimě běžecké a sjezdové lyžování v okolí Nového Města na Moravě.

3. Na mapě zjistěte, zda krajem prochází dálnice.

Řešení: Ano, dálnice D1.

4. Díky čemu se v Kraji Vysočina rozvinul potravinářský průmysl?

Řešení: V kraji převažuje hnědozem vhodná pro pěstování méně náročných plodin – některé obilniny, brambory, řepka olejka a mák.

1. Jak reliéf a nadmořská výška ovlivňují řeky, podnebí a zemědělskou výrobu v Kraji Vysočina?

Řešení: Podnebí Kraje Vysočina je chladnější než podnebí sousedních krajů, v zemědělské výrobě se pěstují převážně méně náročné plodiny. Řeky tekoucí ve vyšších nadmořských výškách mají rychlejší spád a nejsou tak mohutné jako např. v Jihomoravském kraji.

2. Co víte o průmyslu v Kraji Vysočina? Kde se nachází jaderná elektrárna v kraji? Zopakujte si, kde stojí druhá jaderná elektrárna v ČR.

Řešení: Průmysl je založen hlavně na strojírenství. Jaderná elektrárna se nachází v Dukovanech nedaleko Třebíče. Druhá jaderná elektrárna se nachází v Temelíně.

3. Které památky v Kraji Vysočina jsou zapsány do Seznamu světového dědictví UNESCO?

Řešení: Městská památková rezervace Telč, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou a bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť v Třebíči.

2. Zopakujte si, kterými městy prochází hranice mezi Českým masivem a Západními Karpaty. Která z těchto měst leží v Jihomoravském kraji?

Řešení: V Jihomoravském kraji leží Vyškov, Brno a Znojmo. Hranice dále prochází městy Přerov a Ostrava.

1. Popište povrch Jihomoravského kraje a charakterizujte přírodní podmínky. Vysvětlete, jak ovlivňují zemědělství.

Řešení: Povrch je převážně nížinného charakteru, nachází se zde Dyjsko-svratecký a Dolnomoravský úval. Podnebí je nejteplejší v ČR. V úvalech se pěstuje např. zelenina a ovoce, vinná réva (vyrobí se zde nejvíce vína v ČR).

2. Proč se v Jihomoravském kraji, zejména v nížinných oblastech, vyskytují ve srovnání s Krajem Vysočina nebo Libereckým krajem větší vesnice?

Řešení: Kvůli úrodnější půdě a hustší říční síti.

3. Která zajímavá místa v Jihomoravském kraji byste doporučili navštívit zahraničnímu turistovi?

Řešení: Lednicko-valtický areál, zámek ve Slavkově u Brna, Slavkovské bojiště, hrad Pernštejn, Moravský kras.

2. Které části Olomouckého kraje říkáme Haná a proč je toto území hospodářsky velmi důležité?

Řešení: Oblast Hornomoravského úvalu mezi Prostějovem a Olomoucí.

2. Vyhledejte, kudy v Olomouckém kraji prochází hranice úmoří a kde pramení řeky Morava, Desná, Bečva, Haná a kam ústí.

Řešení: Hranice úmoří prochází přes Králický Sněžník, severní část kraje náleží do úmoří Baltského moře, většina kraje do úmoří Černého moře. Řeka Morava pramení v Králickém Sněžníku, řeka Desná v Hrubém Jeseníku, Bečva v Moravskoslezských Beskydech a Haná v Drahanské vrchovině. Bečva, Desná a Haná ústí do Moravy, ta následně ústí do Dunaje.

1. Jak přírodní podmínky ovlivnily rozmístění obyvatel, zemědělskou výrobu a dopravní síť v Olomouckém kraji?

Řešení: Většina obyvatel žije v úrodných oblastech Hané. Větší města se nacházejí na řekách. Pěstují se náročnější zemědělské plodiny. Dopravní síť je hustá.

2. Charakterizujte průmysl Olomouckého kraje a jeho zemědělskou výrobu.

Řešení: V zemědělství se pěstují převážně náročnější zemědělské plodiny jako cukrová řepa nebo sladovnický ječmen. Průmysl převažuje potravinářský, dále je význačný papírenský a optický průmysl.

3. Vysvětlete, jaké předpoklady rozvoje mají jednotlivé sektory národního hospodářství v Olomouckém kraji.

Řešení: Dobré předpoklady mají I. sektor (díky vhodným přírodním podmínkám) a III. sektor (cestovní ruch – turistické atrakce). Průmysl kraje je poněkud omezený a závislý na I. sektoru hospodářství.

4. Co zajímavého byste ukázali zahraničnímu návštěvníkovi v Olomouckém kraji?

Řešení: Historické centrum Olomouce, oblast Hrubého Jeseníku, Ruční papírna Velké Losiny, Hranická propast, hrady Bouzov a Helfštýn.

1. Které řeky patří do povodí Moravy a které do povodí Odry?

Řešení: Veškeré významné řeky kraje patří do povodí Odry. Opava, Ostravice, Moravice, Ostravice a Olše. Z Nízkého Jeseníku odvádí řeka Bystřice vodu do Moravy.

2. Na kterých řekách jsou vybudovány vodní nádrže Slezská Harta, Kružberk, Šance a Žermanice?

Řešení: Slezská Harta a Kružberk – Moravice, Šance – Ostravice, Žermanice – Lučina.

3. Proč jsou vysázené smrkové porosty náchylnější ke kalamitám vlivem silných větrů a napadením kůrovcem než přirozené smíšené lesy?

Řešení: Protože monokultury smrků jsou vysázeny v řadách, ne nahodile. Stejně staré stromy stejného druhu jsou vhodnou podmínkou pro rozšíření kůrovce.

1. Zjistěte, které vysoké školy jsou v Ostravě a v Opavě.

Řešení: Ostrava – Vysoká škola báňská, Ostravská univerzita, Vysoká škola podnikání; Opava – Slezská univerzita v Opavě.

3. Zjistěte na internetu, co je Colours of Ostrava.

Řešení: Multizánrový hudební festival pořádaný každoročně v Ostravě od roku 2002.

1. Jak se na Ostravsku projevuje propojenost mezi prvním a druhým sektorem národního hospodářství?

Řešení: Na Ostravsku je rozvinutá těžba černého uhlí, na kterou navazuje hutnictví a těžké strojírenství, dále je napojen energetický průmysl (tepelná elektrárna Dětmorovice).

2. Které druhy průmyslu jsou v Moravskoslezském kraji zastoupeny?

Řešení: Hutní, strojírenský, potravinářský.

3. Jak ovlivnil průmyslový rozvoj Ostravska životní prostředí a sídelní strukturu?

Řešení: Ostravsko je kvůli těžbě černého uhlí a rozvinutému průmyslu oblastí s nejvíce znečištěným ovzduším v ČR. Průmyslový rozvoj vedl k silné urbanizaci a stěhování do měst.

4. Proč byly vybudovány vodní nádrže v Moravskoslezském kraji?

Řešení: Kvůli využití vody v průmyslu a elektrárnách.

1. Vyhledejte na mapě Moravskoslezské Beskydy, Bílé Karpaty, Javorníky, Chříby, Vizovickou vrchovinu a zjistěte, zda jejich nejvyšší vrcholy leží ve Zlínském kraji.

Řešení: Moravskoslezské Beskydy – Radhošť, ano; Bílé Karpaty – Velká Javořina, ano; Javorníky – Velký Javorník, ne; Chříby – Brdo, ano; Vizovická vrchovina – Klášťov, ano.

2. Řeka Bečva vzniká soutokem dvou řek. Vyhledejte je na mapě a zjistěte, jak se nazývají.

Řešení: Rožnovská Bečva a Vsetínská Bečva.

3. Kdo byl Tomáš Baťa?

Řešení: Proslulý prvorepublikový československý podnikatel s obuvi.

1. Jak je ve Zlínském kraji výrobně spojena zemědělská výroba a potravinářský průmysl? Charakterizujte další průmysl zastoupený ve Zlínském kraji.

Řešení: Potravinářský průmysl navazuje na zemědělství např. u firmy Hamé v Uherském Hradišti. Významný je chemický průmysl a zbrojní průmysl.

2. Která zajímavá místa ve Zlínském kraji byste doporučili navštívit zahraničnímu turistovi?

Řešení: Poutní místo Velehrad, historické město Kroměříž, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, hrad Buchlov a zámek Buchlovice atd.